tyręs I. Jablonskis (1965 m. iškasti 3 šurfai, kurių dydis – 0,6x1,5 m), buvo užfiksuoti du degėsių sluoksniai (Jablonskis I. *Kur buvo Kretingos pilis.* Kraštotyra, V., 1975, p. 182).

Spėjama, kad šioje vietoje yra stovėjusi 1253–1263 m. šaltiniuose minima Kretingos pilis.

V priešpilio dalyje buvo iškastos 2 perkasos, iš viso 20 m^2. Rastas 0,3 m storio kultūrinis sluoksnis. Be 62 lipdytos, apžiestos keramikos fragmentų, dar buvo rasta pasaginės segės dalis bei žalvarinė plokštelė, dengta baltu metalu. Įdomus radinys: perkasoje, 1 kv. A, A–1, 1 rastas 0,9 x1,1 m dydžio vienas šalia kito sudėtų akmenų plotelis. Iš to, kad rastieji akmenys yra beveik vienodo dydžio, tarp jų radus išilgai suskilusius ar perskeltus akmenis, taip pat esant galimybei išskirti tris akmenų eiles, daroma išvada, jog tai – akmenų grindinio fragmentas.

Remiantis istoriniais duomenimis apie Kretingos pilį, keramikos pagaminimo technologija bei spėjamos pasaginės segės fragmentu, manau, surinktus radinius galima datuoti II tūkst. pradžia.

ANDULIAI HILL-FORT OUTER WARD

In 2003 archaeological survey explorations were carried out in the Anduliai hill-fort outer ward in order to explore the western slope of the outer ward destroyed by erosion and fox-earths. Supposedly, there was the Kretinga castle mentioned in the written records in 1253–1263 located. Having explored the area of 20 m^2, 69 pottery fragments, a part of a bronze penannular brooch and a plate made of white metal were found. The finds were dated to the beginning of the 2nd millennium.

ROMŲ–ZEIGIŲ SENOVĖS GYVENVIETĖ

Reda ŠVELNIŪTĖ

2003 m. gegužės mėn. buvo pradėti žvalgomieji archeologiniai tyrimai naujai statomoje Romų gyvenvietėje, 6 km į Š nuo Klaipėdos, 1 km nuo viaduko per Kretingos–Klaipėdos geležinkelį, kairėje Klaipėdos–Palangos plento pusėje. Tyrimų metu prie pradėto kasti tvenkinio buvo aptiktos perdegusių akmenų krūsnys ir daug keramikos fragmentų. Šioje vietoje buvo apmatuotas 60 m^2 plotas. Bendras tyrimų plotas sudaro 178 m^2 (35 šurfai ir plotas).

Naujai rasta Romų–Zeigių senovės gyvenvietė yra išsidėsčiusi dešinėje Cypos upelio pusėje. Šurfuojant teritoriją buvo nustatytos preliminarios senovės gyvenvietės ribos.

Ištyrus 60 m^2 naujai rastos senovės gyvenvietės buvo rastas 0,4 m storio kultūrinio sluoksnio likutis (apie 1 m nustumdytas), 3 židiniai, ūkinė duobė, 5 m ilgio sunaikintos dėmės liekanos, 24 kuolavietės, daug lipdytos grublėtu ir lygiu paviršiumi keramikos fragmentų, gintaro gabalėlių.

Iš trijų rastų duobių savo dydžiu bei radinių gausa labai išsiskyrė 1,2x0,9 m dydžio ir 0,7 m gylio duobė (kv. A, B–9, 10). Joje aptikti 296 radiniai: keramikos fragmentai, kaulai, grūdai, gintaro gabalėliai, perdegęs molis, gargažės. Atsižvelgus į duobės matmenis, didelį radinių ir nedidelį degėsių kiekį buvo nuspręsta, kad tai ūkinė duobė.

Išilgai P ploto sienelės buvo rasta 5 m ilgio ir 0, 5–1 m pločio dėmė (kv. B, C–1–6), kurios viduje dar išsiskyrė plūkto molio ovalas. Didžioji dalis aptariamos dėmės buvo sunaikinta kasant tvenkinį.

Dėmės kontūrą ir apačią žymi perdegusių smulkių akmenukų ir gausių degėsių juosta. Dėmėje rasta net 13 geležies gargažių, daug keramikos fragmentų bei perdegusio molio tinko gabalėlių. Viena iš galimų prielaidų galėtų būti, kad aptikta dėmė yra pastato vietos liekanos.

Rastos 24 buvusių kuolų vietos, kurios labai nežymiai išsiskyrė kultūriniame sluoksnyje. Kuolų vietos buvo bukais, suapvalintais, nusmailintais galais, 0,05–0,11 m skersmens. Pastebėta, kad dalis jų sudaro dvi tieses, kurios susikerta ŠV ploto kampe.

Pagal literatūroje įsigalėjusią nuomonę lipdyta grublėtu paviršiumi keramika yra datuojama I tūkst. pradžia–antrąja puse. Kol neatlikti surinktų degėsių tyrimai, tikslesnis datavimas neįmanomas.

Įpusėjus tyrimus Romų–Zeigių senovės gyvenvietėje kairėje Cypos upelio pusėje statybos tikslais buvo nustumdytas maždaug 1 ha plotas ir čia aptiktos dviejų židinių liekanos. Žvalgyti vietomis iki įžemio atidengtą teritoriją buvo nuspręsta siekiant patikrinti, ar rastieji archeologiniai objektai abiejose Cypos upelio pusėse yra susiję.

Kairėje upelio pusėje buvo ištirtas 237 m² plotas (2 plotai po 56 ir 36 m² ir 23 perkasos). Išskyrus du židinius, daugiau kultūrinio sluoksnio nebuvo rasta.

Aptiktieji židiniai išsiskyrė savo dydžiu: *židinys 1* buvo pailgas, 2,3 m ilgio, 0,8–1,5 m pločio ir 0,4 gylio, be to, ne tiesus, bet vingiuotas. Didžioji židinio dalis užpildyta perdegusių ir neperdegusių suskilinėjusių akmenų fragmentais, kurie sudarė 0,15 m storio sluoksnį. P židinio dalį supo stipriai degėsingos žemės plotelis, kuris yra buvęs židinio dalis – galbūt prieduobė. Židinyje buvo rasti 26 lipdytos keramikos lygiu ir grublėtu paviršiumi fragmentai.

Ištyrus *židinį 2* paaiškėjo, kad jis yra buvęs 2,1 m ilgio, netaisyklingo ovalo formos, V dalyje siauresnis (0,8 m) nei R (1,3 m). Duobės gylis – 0,55 m. V duobės kraštai buvo žymiai nuožulnesni nei R. Be to, V židinio dalyje duobės kraštai buvo apdrėbti 0,05 m storio molio sluoksneliu, už kurio rastas riebių degėsių sluoksnelis. Pagal turimus duomenis galima daryti prielaidą, kad V židinio dalis gali būti laikoma prieduobe. Įdomus yra šio židinio pjūvis, kuriame išsiskiria trys sluoksniai: pirmasis – tamsios peleningos žemės, maišytos su degėsiais ir moliu; antras – tamsios stipriai degėsingos žemės su moliu ir trečias – molio su retais degėsiais, perdegusio molio trupiniais. Viduriniame sluoksnyje buvo rastas keramikos lizdas. Reikia pasakyti, kad šiame židinyje buvo rastas nemažas gintaro gabalėlis, o, be šukių, lizde rastų keramikos fragmentų, surinktos vos kelios plonesnės lipdytos keramikos šukelės. Keramikos lizde rastoji keramika degta oksidacinėje aplinkoje.

Rastų židinių datavimas galimas tik remiantis lipdyta grublėtu ir lygiu paviršiumi keramika, taigi kaip ir Romų–Zeigių senovės gyvenvietės atveju – I tūkst. pradžia–antrąja puse.

Apibendrinant Romų gyvenvietės ir Zeigių kaimo privačių sklypų žvalgomuosius archeologinius tyrimus tenka palyginti gautus duomenis tam, kad pateiktume nuomonę dėl abiejų objektų vienalaikiškumo – priklausymo tai pačiai senovės gyvenvietei. Kadangi nėra atlikti surinktų degėsių radiokarbono tyrimai, o kairėje Cypos upelio pusėje kultūrinis sluoksnis buvo sunaikintas, tai galutinės išvados pa-

teikti nebus galima, todėl autorė nusprendė pateikti argumentus „už" ir „prieš" abiejų naujų objektų vienalaikiškumui įvertinti.

Argumentai „už": 1. Romų–Zeigių senovės gyvenvietės ribos baigėsi ties Cypos upeliu, bet tai greičiausiai nėra gyvenvietės kraštinės ribos, kadangi upelio link jos išplatėja. 2. Abiejuose objektuose rasta lipdytos lygiu ir grublėtu paviršiumi keramikos. Kai kurie keramikos fragmentai pagal techninius požymius ir stilistiką atrodo pakankamai vienodai. 3. Abiejų objektų židiniuose buvo rasta gintaro gabalėlių.

Argumentai „prieš": 1. Archeologinėje literatūroje upė ar upelis dažnai yra laikoma natūralia riba tarp kelių archeologinių objektų. Nors neaišku, ar Cypos upelis buvo I tūkst. pradžioje–antrojoje pusėje. 2. Palyginus židinius Zeigių k. privačiuose sklypuose ir Romų–Zeigių senovės gyvenvietėje aiškiai matyti skirtumai: Zeigiuose židiniai dideli, netaisyklingo ovalo formos, greičiausiai su prieduobėmis, tuo tarpu Romuose – jie nedideli ir apvalūs. 3. Zeigių k. privačiuose sklypuose, židinyje 2, rastoji storasienė keramika neturi analogų Romų–Zeigių senovės gyvenvietėje.

ROMAI-ZEIGIAI ANCIENT SETTLEMENT

In 2003 during the archaeological survey explorations in a new-built Romai settlement (Klaipėda district), a new Romai–Zeigiai ancient settlement dated to the beginning of the 1st millennium – the second half of the 1st millennium was found. The settlement was located on the right bank of the Cypa river. Having explored the area of 60 m^2 in the settlement, 3 hearths, a farm pit, structural remains, 24 postholes, a lot of handmade pottery with rusticated and plain surface were found.

While conducting the survey in the area prepared for construction on the left bank of the Cypa river, 2 hearths were found. Their measurements greatly differed from the measurements of the hearths found on the right bank of the river. Also some handmade pottery was detected. It is impossible to say whether it is the same settlement.

ARCHEOLOGINIAI ŽVALGYMAI KERNAVĖJE

Dalia VAIČIŪNIENĖ

Kernavės piliakalnio, vadinamo Mindaugo sostu (A 1470P), Š šlaite 2001–2002 m. nuo viršūnės 5 m R–V kryptimi atsirado velėnos įplyšimai (apie 5 arų plote), kurie buvo laikinai sutvirtinti sukaltais kuoliukais. 2003 m. rugpjūčio mėn. buvo pradėti Š šlaito sutvirtinimo darbai – kasamos drenos. Dirvožemis – nejudintas molis, šlaito viršuje pereinantis į molį su smėliu. Šlaito tvarkymo metu kultūrinis sluoksnis nepasiektas, archeologinių radinių nebuvo.

Priešais šį Mindaugo sosto piliakalnio šlaitą esantis takelis buvo ardomas aplinkinių šaltinių. Todėl šalia takelio Š pusės buvo iškastas griovys, nuvedantis susirinkusį vandenį į vandens surinkimo šulinį, esantį į V nuo Mindaugo sosto piliakalnio, prie pagrindinio tako tarp Pilies kalno ir Mindaugo sosto piliakalnio. Griovys iškastas 0,70 m gylio. Gruntas – molis. Viršutiniame povelėniniame sluoksnyje buvo rasta ankstyvųjų viduramžių žiestos keramikos šukė.